

تحلیل سیاست‌های توسعه روستایی در برنامه‌های توسعه جمهوری اسلامی ایران

مهسا سعدوندی^۱ و عنایت عباسی^{۲*}

۱- دانش‌آموخته دکتری، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس

۲- دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران (enayat.abbasi@modare.ac.ir)

چکیده

توسعه روستایی از دیرباز یکی از مباحث مورد توجه جوامع بوده است که در بردارنده شاخص‌های مختلفی است. برای ارتقای وضعیت این شاخص‌ها و تحقق توسعه روستایی، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های مختلفی در سطوح کلان مورد نیاز است. یکی از شاخص‌ترین برنامه‌ریزی‌ها در زمینه توسعه در کشور ما، برنامه‌های چهارساله توسعه نظام جمهوری اسلامی ایران است که در هر برنامه امور روستایی نیز به‌عنوان یک زیرمجموعه مورد توجه قرار می‌گیرد. لذا هدف اساسی این مطالعه اسنادی، بررسی امور مربوط به توسعه روستایی در برنامه‌های توسعه نظام جمهوری اسلامی ایران است. بر این اساس، متون شش برنامه توسعه نظام جمهوری اسلامی ایران به شیوه تحلیل محتوا تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که در تدوین برنامه‌های چهارساله توسعه، میزان توجه به امور روستایی روند افزایشی داشته است. به طوری که در اولین برنامه توسعه، دو تبصره و در برنامه ششم، ۲۱ ماده به امور روستایی اختصاص یافته است. از نظر محتوایی نیز ماده‌ها و تبصره‌های تخصیص یافته به امور روستایی در برنامه‌های اخیر در مقایسه با برنامه‌های اولیه موضوعات گسترده‌تری را مورد توجه قرار داده‌اند؛ به‌گونه‌ای که در برنامه اول توسعه در زمینه امور روستایی، تنها به امور زیرساختی و تأمین دارو اشاره شده است، در حالی که در برنامه ششم، علاوه بر مسائل زیرساختی، موضوعات متعددی از قبیل مسائل مالی، اشتغال و مسائل فرهنگی نیز مورد توجه قرار گرفته است. علی‌رغم افزایش توجه کمی و کیفی به امور روستایی در برنامه‌های توسعه، وضعیت توسعه روستایی در ایران بیانگر لزوم توجه بیش‌تر برنامه‌ریزان به این زمینه است.

واژه‌های کلیدی: توسعه روستایی، برنامه توسعه، روستا، کشاورزی، تحلیل محتوا